

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: Suomen Asianajajaliiton kirjallinen lausunto - KAA 2/2019 vp raiskauksen määritelmä suostumusperustaiseksi – suostumus 2018 aloite

Lakivaliokunnan kuuleminen 20.11.2018 klo 9.30

Suomen Asianajajaliitto ei puolla seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamista kansalaisaloitteessa esitetyin tavoin.

Kansalaisaloitteessa KAA 2/2019 vp ehdotetaan muutoksia rikoslain 20 luvun 1-5 §:iin. Aloitteen keskeinen sisältö on raiskausta koskevan rikoksen tunnusmerkistön muuttaminen nykyisestä väkivaltaa tai sen uhkaa edellyttävästä teosta ilman suostumusta tapahtuvaksi teoksi. Kriminalisointi ehdotetaan toteuttavaksi siten, että lakiin kirjataan olosuhteet, joissa tekijä ei voi päätellä suostumusta.

Aloitteen mukaan rangaistava olisi myös törkeästä piittaamattomuudesta tapahtunut teko.

Seksuaaliseen tekoon pakottamisen (4 §) rangaistavuus perustuu ehdotuksessa suostumuksen puutteeseen ja seksuaalisen hyväksikäytön rikosnimike (5 §) ehdotetaan poistettavaksi. Ehdotuksen lähtökohta on, että sukupuoliyhteys asemaa tai riippuvuussuhdetta hyväksikäyttäen tulisi aina rangaistavaksi raiskauksena.

Asianajajaliitto pitää erittäin tärkeänä kansalaisaloitteen tavoitetta ja hyväksyy aloitteen perusteena olevan periaatteen, jonka mukaan seksuaalirikosten suojaama oikeushyvä on seksuaalinen koskemattomuus ja itsemääräämisoikeus.

Suomen hallitusohjelmaan sisältyy seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus siten, että lähtökohtana on henkilökohtainen koskemattomuus ja seksuaalinen itsemääräämisoikeus. Lähtökohtana on lisäksi raiskausmääritelmän muuttaminen suostumuksen puutteeseen perustuvaksi.

Oikeusministeriössä on keväällä 2019 asetettu työryhmä valmistelemaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmän toimenkuva on määritelty asettamispäätöksessä siten, että se vastaa hallitusohjelman sisältöä ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten vaatimuksia (erityisesti Istanbulin sopimus).

Rikoslain 20 luvun säännöksiä on vuosien kuluessa muutettu yksittäisten pykälien osalta ja lukuun on lisätty uusia säännöksiä. Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että muutokset

seksuaalirikoslainsäädäntöön toteutetaan asiantuntijatyöryhmälle annetun tehtävän mukaisesti kokonaisuudistuksena ja siten, että valmisteluun liittyy riittävän laaja kuulemismenettely.

Asetetun työryhmän keskeinen tavoite on raiskauksen määritelmän muuttaminen, mutta työryhmän toimenkuva kattaa myös muut seksuaalirikoksia koskevat säännökset. Työryhmän tehtävänä on seksuaalirikoksia koskevan lainsäädännön tarkastelu olennaisesti laajemmin kuin Suostumus 2018 -aloitteen sisältö on. Kansalaisaloitteen sisältö ja perustelut ovat työryhmän tiedossa ja ne voidaan työryhmän ehdotuksessa huomioida. Koska aloitteen etenemiselle ei Asianajajaliiton mielestä ole perusteita, ei ole tarkoituksenmukaista yksityiskohteisemmin lausua ehdotuksen sisällöstä.

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Laati:

Antti Riihelä
asianajaja, varatuomari
Helsinki